

Til Fremmedspråksenteret ved Britt Svenhard/ Gerard Doetjes

Fra: Kirkeparken videregående skole ved Solveig Olsen Fjærvik

Dato: 15.07.10

Sak: Underveisrapport fra CLIL-prosjektet ved Kirkeparken videregående skole

Kirkeparken videregående skole tilbyr CLIL-undervisning i fellesfaget historie på vg2 og vg3 på studieforberevende programområde. Siden høsten 2009 har Kirkeparken vgs samarbeidet med Fremmedspråksenteret for å dokumentere praksisen ved KPVGS. Prosjektet har to hovedmål:

- Sammenligne lærebøkernes presentasjon av fagstoff
- Dokumenterer hvordan elevene responderer på de ulike læreverkene og knytte disse funnene til elevenes motivasjon for faget og opplevd læringsutbytte.

En spørreundersøkelse gjennomført mot slutten av undervisningsåret 09/10, da elevene hadde gjennomført undervisning på begge språk, var et viktig verktøy for å innhente denne informasjon.

I tillegg har faglærer hatt fagsamtaler med elevene, og klassesamtale hvor problemstillingene har vært tatt opp.

Dette er en underveisrapport som oppsummerer det første prosjektåret. Rapporten sammenfatter resultatene fra spørreundersøkelsen og kommenterer noen problemstillinger som har kommet frem i løpet av dette året.

Spørreundersøkelsen ble gjennomført i mai 2010 og var lik for elevene på vg2 og vg3. I vg2 var 20 elever til stede og svarte på undersøkelsen. I vg3 var 17 elever til stede og svarte på undersøkelsen.

Vg3 elevene har 4 timer historie i uka og vg2 elevene har 2 timer i uka. Faglærer har lagt vekt på variasjon i læringsaktivitetene for både vg2 og vg3 for å holde motivasjonen hos elevene oppe gjennom skoleåret. Det har likevel vært større fokus på muntlige vurderingssituasjoner i vg3 enn i vg2 for å trene avgangselevenene på den avsluttende muntlige eksamen i faget.

Vg2-elevenene har benyttet læreverkene:

- Ellis, Elisabeth G., Esler, Anthony, 2005. *World History Connections to Today*. Pearson Prentice Hall, Boston, Massachusetts.
- Norgeshistorie: Libæk, Ivar, Stenersen, Øivind, Sveen, Asle, Aastad, Svein A. 2007. *Historie 2 Vg2 Fra de eldste tider til 1700-tallet*. J.W.Cappelens Forlag AS. Oslo.

Vg3-elevene har benyttet læreverkene:

- Ellis, Elisabeth G., Esler, Anthony, 2005. *World History Connections to Today*. Pearson Prentice Hall, Boston, Massachusetts.
- Grimnes, Øhren, Eriksen, Ertesvaag, Eliassen. *Tidslinjer 2 – Verden og Norge*. Aschehoug forlag 2008.

Under følger en sammenfatning av hvordan elevene har svart på spørreskjemaet. Først kommer svarene til vg2 og deretter vg3. Svarene er angitt i prosent, med absolutte tall i parentes.

Bilingval historie vg 2 – 20 elevsvar:

1. Hvordan opplever du at den engelske undervisninga har påvirka læringa di av historie

Har lært klart mindre ved historie på norsk	0
Har lært noe mindre ved historie på norsk	20 % (4)
Ingen merkbar forskjell	40 % (8)
Har lært mer enn ved historie på norsk	40 % (8)

2. Hvordan opplever du at den engelske undervisninga har påvirka dine ferdigheter i engelsk?

A. LESING

Det ble etter hvert lettere å lese læreboka	70 % (14)
---	-----------

på engelsk	
Jeg merka ingen forskjell i lesinga	30 % (6)

B. Muntlig engelsk

Det ble etter hvert lettere å forstå den muntlige undervisninga	45 % (9)
Jeg merka ingen forskjell i forståelsen av den muntlige undervisninga	55 % (11)

Det ble etter hvert lettere for meg å snakke om faget på engelsk	40 % (8)
Jeg merka ingen forskjell i min evne til å snakke om historie på engelsk	35 % (7)
Ikke besvart	25 % (5)

C. Skrivning

Det ble etter hvert lettere å ta notater på engelsk	55 % (11)
Jeg merka ingen forskjell når det gjaldt å ta notater	45 % (9)

3. Hva vil du si har vært det største utbyttet av å lese historie på engelsk?

- "Lære nye ord og uttrykk"
- "Større ordforråd, vedlikehold av språket (siden jeg ikke har engelsk)."
- "Jeg har fått et mye mer faglig og profesjonelt ordforråd. Siden jeg liker engelsk blir faget gøy og jeg føler at det engelske gjør at vi fokuserer mer på den internasjonale delen av historien."
- "Mer informasjon om temaer."

- "Bedre ordforråd på engelsk/holder engelskkunnskapen ved like – sluttet med engelsk etter vg1."
- "Lære mer engelsk"
- "Lærer nye ord"
- "Ved å lese historie på engelsk får du bedre og bedre ferdigheter i å lese og forstå innholdet i teksten"
- "Har lært mer engelsk og det har vært en god forberedelse til studier i utlandet"
- "Jeg forstår historie bedre ved å lese den på engelsk"
- "Den amerikanske læreboka er mye mer omfattende, spennende og variert."
- "Den amerikanske læreboka er bedre strukturert enn den norske, derfor har jeg lært mer."
- "Det går lettere å lese fagtekster på engelsk i tillegg til at boka er mye mer informativ."
- "Det har blitt lettere å lese bøker på engelsk – særlig faktabøker."
- "Jeg lærer like mye om historie, men engelsken min forbedres både muntlig og skriftlig."
- "Opprettholde engelskferdighetene."
- "Det faktum at faget er på engelsk hjelper mye fordi jeg ikke har noen andre engelske fag. Det er jo et veldig interessant fag."
- "For meg som ikke har internasjonal engelsk holder jeg engelsken min ved like også i skolesammenheng. I tillegg lærer jeg mer."
- "Å få et større ordforråd: Engelske faguttrykk og begreper."

4. Hvilken arbeidsform har det vært for mye av?

Forelesning med bruk av Powerpoint/Whiteboard	3
Gruppearbeid	4
Leksehøring	0

Oppgaveløsning	4
Prosjektarbeid	2
Annet	0

5. Hvilken arbeidsform har det vært for lite av?

Forelesning med bruk av Powerpoint/Whiteboard	2
Gruppearbeid	4
Leksehøring	1
Oppgaveløsning	4
Prosjektarbeid	2
Annet	0

6. Å lese historie på engelsk gjør historiefaget

Mer interessant	75 % (15)
Mindre interessant	0 (0)
Ingen forskjell	25 % (5)

7. Sammenlignet med å lese historie på norsk fører historie på engelsk til

Mye merarbeid	15 % (3)
Noe merarbeid	15 % (3)
Ubetydelig merarbeid	0 % (0)
Intet merarbeid	20 % (4)
Ubesvart	50 % (10)

8. Hvordan likte du den amerikanske læreboka

Meget godt	30 % (6)
------------	----------

Godt	65 % (13)
Lite godt	5 % (1)
Dårlig	0 % (0)

9. Du har nå lest to lærebøker i historie – en på norsk og en på engelsk. Bortsett fra språket, hvordan er bøkene forskjellige?

- "Den amerikanske læreboka er mer engasjerende og bedre strukturert."
- "Den norske boka er tynn, og stoffet er lite utdypende. Den engelske boka er mer variert."
- "Den norske har et mye mer forenklet innhold, neste som et sammendrag. Mye mer bilder og mindre tekst."
- "Mer stoff og bedre forklaringer i den amerikanske læreboka."
- "Den amerikanske er mer informativ."
- "Den amerikanske læreboka er strukturert og fin."
- "Den amerikanske er bedre strukturert."
- "Det er vanskeligere å finne frem i den norske og det er vanskeligere å se sammenhenger i den norske."
- "Det står for mye i den amerikanske læreboka."
- "Den amerikanske læreboka er bedre strukturert noe som gjør det enklere å analysere tekster og bilder"
- "Den amerikanske læreboka er mye bedre strukturert og interessant å lese – den norske er kjedelig. Jeg får mer lyst til å gjøre oppgavene i den amerikanske."
- "Den amerikanske inneholder mer informasjon på alle måter og er mer interessant enn den norske."
- "Den amerikanske er mer fyldig og også litt mer tung å lese enn den norske."
- "Den amerikanske er mye mer informativ og interessant å lese enn den norske."
- "Mer info i engelsk."

10. Ville du valgt bilingval historie på nytt?

JA	65 % (13)
NEI	15 % (3)
Ikke besvart	20 % (4)

11. Begrunnelse for svar gitt i spørsmål 10.

- Ja fordi: "Bedre lærebok, god lærer, bedre engelskkunnskaper"
- Ja, fordi: "Det er utfordrende, dermed inspirerende på engelsk. Det er litt mye jobb, men ikke utholdelig."
- Ja, fordi: "God forberedelse til studier i utlandet"
- JA, fordi: Det gjør meg sikrere på engelsken min i tillegg til at jeg lærer bedre."
- Ja, fordi: "Den amerikanske læreboka legger større vekt på globalhistorie"
- Ja, fordi: "Jeg opplever at jeg lærer mer historie"
- Ja, fordi: "Ved å ha bilingval historie lærer jeg historie samtidig som jeg lærer engelsk".
- Ja, fordi: "Jeg forstår historie bedre på engelsk enn på norsk."
- Ja, fordi: "Det gjør historiefaget enda mer interessant og sammen med engelsk blir det kjempebra."
- Ja, fordi: "Jeg lærer mer når jeg er nødt til å bruke mer tid på å sette meg inn i stoffet".
- Ja, fordi: "Engelsk er et interessant språk."
- Ja, fordi: Jeg får en stjerne på vitnemålet, engelsken opprettholdes, jeg lærer mer."
- Ja, fordi: "Jeg får videreutviklet ordforrådet og ferdighetene innenfor engelsk".
- Nei, fordi: "Blir for mye arbeid, jeg må lese mange ganger for å forstå innholdet i teksten"
- Nei, fordi: "Jeg synes det har vært vanskelig å finne frem i den amerikanske boka og det har vært vanskelig å forstå det som står der".

- Nei, fordi: "Historie på norsk krever mindre arbeid."

12.Hvordan har du totalt likt å ha bilingval historie?

Godt	35 % (7)
Ganske godt	50 % (10)
Nokså dårlig	0
Dårlig	0
Ikke besvart	15 % (3)

13.Andre kommentarer:

- "Jeg synes det stilles for høye krav på prøver".
- "Det har vært litt for mye å lese til hver prøve".
- "Flink lærer".
- "Den amerikanske læreboka er bedre enn den norske".
- "Læreren er grei."

Bilingval historie vg3 - 17 elever til stede.

1. Hvordan opplever du at den engelske undervisninga har påvirka læringa di av historie

Har lært klart mindre ved historie på norsk	0 %(0)
Har lært noe mindre ved historie på norsk	29,4 %(5)
Ingen merkbar forskjell	41,2%(7)
Har lært mer enn ved historie på norsk	29,4%(5)

2. Hvordan opplever du at den engelske undervisninga har påvirka dine ferdigheter i engelsk?

A. LESING

Det ble etter hvert lettere å lese læreboka på engelsk	76,5 % (13)
Jeg merka ingen forskjell i lesinga	17,6 % (3)
Ikke besvart	5,9 % (1)

B. Muntlig engelsk

Det ble etter hvert lettere å forstå den muntlige undervisninga	58,8 % (10)
Jeg merka ingen forskjell i forståelsen av den muntlige undervisninga	29,4 % (5)
Ikke besvart	11,8 % (2)

Det ble etter hvert lettere for meg å snakke om faget på engelsk	70,6 % (12)
Jeg merka ingen forskjell i min evne til å snakke om historie på engelsk	17,6 % (3)
Ikke besvart	11,8 % (2)

C. Skrivning

Det ble etter hvert lettere å ta notater på engelsk	52,9 % (9)
Jeg merka ingen forskjell når det gjaldt å ta notater	47,1 % (8)

3. Hva vil du si har vært det største utbyttet av å lese historie på engelsk?

- "Variasjon, større engelsk ordforråd."
- "Forstå mer engelsk, ikke fått så mye utbytte i den muntlige engelsken."

- "Jeg har lært mange nye ord og uttrykk."
- "Vi har fått lære mye detaljer, og fått utvidet vokabularet samt fått god trening i å forstå forelesninger på engelsk."
- "Har fått trening i å skrive, snakke og ha undervisning på engelsk."
- "En blanding av to fag i stedet for ensidig historie."
- "Lært mer engelsk, nye ord osv. Det er mye mer vanskeligere engelsk."
- "Lære engelsk på et høyere nivå. Muntlige ferdigheter er forbedret og ordforrådet også."
- "Forberedelse til studier ved universitet og høgskole."
- "Lærer nye ord, og ved å konsentrere seg mer om språket har jeg lært stoffet bedre. Å lese på engelsk har skjerpet konsentrasjonen min, og opprettholdt engelskkunnskapene mine."
- "Jeg har lært mange engelske ord som er kjekt å kunne."
- "Bedre ordforråd."
- "Mer engasjerende, mer lærerikt."
- "Lært nye ord og uttrykk og kan ha en dialog bedre enn før."
- "Forbedre engelskferdighetene."
- "Å lære nye ord."

4 Hvilken arbeidsform har det vært for mye av?

Forelesning med bruk av Powerpoint/Whiteboard	4
Gruppearbeid	1
Leksehøring	2
Oppgaveløsning	3
Prosjektarbeid	2
Annet	1 (leselekse)

5. Hvilken arbeidsform har det vært for lite av?

Forelesning med bruk av Powerpoint/Whiteboard	1
Gruppearbeid	2
Leksehøring	1
Oppgaveløsning	1
Prosjektarbeid	3
Annet	2(Film)

6. Å lese historie på engelsk gjør historiefaget

Mer interessant	52,9 % (9)
Mindre interessant	11,8 % (2)
Ingen forskjell	35,3 % (6)

7. Sammenlignet med å lese historie på norsk fører historie på engelsk til

Mye merarbeid	17,6 % (3)
Noe merarbeid	41,2 % (7)
Ubetydelig merarbeid	29,4 % (5)
Intet merarbeid	11,8 % (2)

8. Hvordan likte du den amerikanske læreboka

Meget godt	35,3 % (6)
Godt	35,3 % (6)
Lite godt	29,4 % (5)
Dårlig	0 % (0)

9. Du har nå lest to lærebøker i historie – en på norsk og en på engelsk. Bortsett fra språket, hvordan er bøkene forskjellige?

- "Den amerikanske er mer omfattende og går dypere inn i historien."
- "Den amerikanske boka har mye mer detaljer og inneholder masse info om temaene noe som både er en fordel og en ulempe. Det blir mye stoff å få oversikt over."
- "Det er mer informasjon i den amerikanske læreboka, men det er letter å forstå den norske."
- "De to bøkene er forskjellig satt opp og det er litt vanskelig å finne frem i den engelske."
- "Den amerikanske boka er mer strukturert, har flere overskrifter osv. som gjør det lettere å huske hva man har lest. Det er også flere illustrasjoner og farger, noe som gjør det mer interessant å lese."
- "Den amerikanske er sinnsykt mye større og tung – får vondt i ryggen."
- "Har ikke lagt merke til noen forskjell mellom bøkene – bare at den amerikanske er stor og tung."
- "Historieboka på norsk er mer lettlest, språket er enklere, det var ikke like mange vanskelige eller nye ord i den norske boka."
- "World History er mer detaljert og vi får mer ut av den enn den norske. Den norske boka er kjedelig og tørr, mens den engelske er mye mer interessant å lese."
- "Den amerikanske læreboka gir flere detaljer og kommuniserer klarere."
- "Den amerikanske er mer pedagogisk, og bedre strukturert. Den er dyptgående og forklarer alt i en sammenheng. Jeg lærer mest av den amerikanske boka."
- "Den amerikanske læreboka er veldig vanskelig til tider."
- "Den norske boka gir mindre informasjon."
- "Den amerikanske læreboka er bedre strukturert."
- "Måten selve historien er skrevet på er bedre på engelsk. Det er enklere å forstå den engelske."
- "Den amerikanske inneholder mer stoff og vanskeligere forklaringer."

10. Ville du valgt bilingval historie på nytt?

JA	82,4 % (14)
NEI	17,6 % (3)

11. Begrunnelse for svar gitt i spørsmål 10.

- Ja, fordi: "Mer lærerikt og jeg liker det engelske språket."
- Ja, fordi: Varierte læremetoder, meget god lærer og godt samhold i gruppa. Spennende utfordring med bilingval undervisning."
- Ja, fordi: "Bare når det gjelder det første året med historie. Jeg synes det har blitt vanskeligere å forstå og å se sammenhenger det siste året."
- Ja, fordi: "Fordi jeg synes det er interessant, men vanskelig. Jeg vet at det krever mye arbeid og motivasjon noe jeg ikke har hatt så mye av i det siste. Men hvis jeg vil, tror jeg at jeg klarer det."
- Ja, fordi: Norsk historie har jeg alltid hatt, det er sykt kjedelig, å snakke på engelsk forbereder deg bedre internasjonalt."
- Ja, fordi: "Det gir rett og slett mer utbytte. Man lærer mer engelsk og mye mer historie – 2 fluer i en smekk."
- Ja, fordi: "Jeg tror ikke det har hatt en negativ effekt på historieforståelsen og jeg har fått trening i å bruke engelsk."
- Ja, fordi: Veldig god lærer, et bredere syn på verdenshistorie – ikke bare fokus på Europa og USA. Interessant å få det amerikanske perspektivet og fint å bruke engelsk.
- Ja, fordi: "Jeg synes at det er et veldig spennende fag hvor jeg lærer både historie og engelsk på en gang. Hadde jeg fått en annen lærer enn jeg har nå hadde jeg tenkt litt mer over spørsmål 10."
- Ja, fordi: "Bilingval historie er mye mer spennende enn norsk historie."
- Ja, fordi: "Føler jeg får mer ut av det enn vanlig historie".
- Ja, fordi: "Det er spennende og lærerikt"
- Ja, fordi: "Undervisningen har vært lærerik og en god forberedelse til eventuelle andre språklige studier."
- Nei, fordi: "Jeg tror jeg ville lært mer historie av å ha ren norsk historie."

- Nei, fordi: "Det ble for vanskelig for meg å få med meg alt. Likte norsk bedre."
- Nei, fordi: "Hadde engelsken min vært bedre ville jeg valgt det på nytt, men når det er vanskelig å forstå det som står i boka ville jeg ikke valgt det igjen."

12.Hvordan har du totalt likt å ha bilingval historie?

Godt	47,1 % (8)
Ganske godt	41,2 % (7)
Nokså dårlig	5,9 % (1)
Dårlig	0 % (0)
Ikke besvart	5,9 % (1)

13.Andre kommentarer:

- "Bilingval historie passer godt for dem som velger samfunnsfaglig engelsk."
- "Kanskje litt for lite fokus på individuelt arbeid."
- "Dette faget har blitt såpass godt likt av meg på grunn av læreboka, den ser forbi det vi har lært før og viser oss nye sider av historien."

Resultatene av spørreundersøkelsene blir viktige for å justere den bilingvale undervisningen skoleåret 2010/11.

Ved oppstart av prosjektet (høsten 09) vurderte skolen å endre kriteriene for utvelgelse av elever til den bilingvale undervisningen i løpet av prosjektperioden. Kirkeparken hadde hatt bilingval historie som var åpen for alle siden 1994. Skolen vurderte nå å gi bilingval historie som et tilbud kun til elever med god faglig kompetanse generelt og gode kunnskaper i engelsk spesielt. Begrunnelsen var at skolen ønsket å gjøre mer for elever med god faglige kompetanse som trenger ekstra utfordringer. Bilingval undervisning kunne vært et godt verktøy for å få til tilpasset opplæring for teoristerke elever.

I elevsvarene over finnes det også argumenter for en slik omlegging. De elevene som svarer at de ikke ville valgt bilingval undervisning igjen oppgir i stor grad som grunn at det var for krevende å tilegne seg stoffet på engelsk.

Når denne løsningen likevel ikke ble valgt, er det fordi skolen foreløpig ikke ønsker å gjøre bilingval historie til et eliteprosjekt. Det er også teorisvakere elever blant

respondentene som svarer at de ville valgt bilingval historie igjen. Disse elevene opplever at de mestrer bilingval historie og det er et tungtveiende argument for ikke å endre rekrutteringspraksisen. Disse elevene ville blitt ekskludert fra bilingval undervisning dersom det ble innført en karaktergrense.

Våren 2010 var ett parti oppe til bilingval muntlig eksamen. 7 kandidater innledet om et tema på engelsk og gjennomførte deretter en 20 minutter lang eksaminasjon i tema på norsk. Elevene fra denne gruppa klarte seg like godt til eksamen som andre elever som var oppe i historie og som ikke hadde fulgt et bilingvalt løp. Standpunkt karakterene i bilingvalgruppa skilte seg heller ikke fra de andre historiegruppene ved skolen.

I klassesamtale mot slutten av undervisningsåret uttalte vg3-elevne at de hadde måttet arbeide "hardt for lite". De ble vurdert etter samme kompetansemål som elever som hadde vanlig historie og fikk ikke tilleggs poeng for å ha fulgt bilingval undervisning. Elevene understreket at bilingval undervisning ville vært mer attraktivt og motiverende dersom de *formelt* fikk noe mer igjen for kurset enn en kommentar på vitnemålet.

Å motivere elevene for bilingval undervisning gjennom året, har vært en utfordring. Når det hoper seg opp med skolearbeid, har enkelte elever gitt uttrykk for at det er vanskelig å motivere seg for en mer krevende historievariant enn den medelever som ikke følger bilingval undervisning har.

Faglærer har forsøkt å hjelpe elevene å strukturere stoffet og variere arbeidsmetodene for å motivere dem gjennom året. Skolen arbeider også for å forankre et internasjonaliseringsprosjekt i bilingval historie. Prosjektmidlene skolen fikk tildelt fra Fremmedspråksenteret for skoleåret 2009/10 har blitt benyttet til dette.

I november reiser en historieklasser til Tyrkias største by, Istanbul. En studiereise til Istanbul passer til målene for historiefaget og gir dessuten elevene mulighet til å praktisere engelsk samtidig som de lærer faget.